

mr. J.H.J. (Jeroen) de Wildt
dewildt@planet.nl

Suggestie voor muntthema 2022

2022 – HONDERD JAAR VOLKSVERTEGENWOORDIGING OP DEMOCRATISCHE GRONDSLAG
In 1922 vonden voor het eerst Tweede Kamerverkiezingen plaats op basis van algemeen kiesrecht.
Het algemeen kiesrecht werd toen ook in de Grondwet verankerd.

2022 is een bijzonder jaar, omdat de Tweede Kamer dan haar eeuwfeest viert als volksvertegenwoordiging met een democratische grondslag en het ook honderd jaar geleden is dat het algemeen kiesrecht in de Grondwet werd verankerd.

- De Grondwet van 1917 legde het actief en passief kiesrecht van alle mannen vast. Vrouwen kregen alleen passief kiesrecht. Actief kiesrecht zouden zij pas krijgen “indien en voorzover” de Kieswet dat zou regelen. Maar dat gebeurde pas toen de initiatiefwet Marchant c.s. op 28 september 1919 in werking trad [1].
- Aan de TK-verkiezingen van 3 juli 1918 mochten dus alleen mannen deelnemen. Vrouwen konden alleen gekozen worden. Zo kwam Suze Groeneweg als eerste vrouw in de Tweede Kamer. Maar ook zij werd dus gekozen door mannen.
- Pas op 5 juli 1922 moesten [2] voor het eerst in de geschiedenis alle Nederlanders boven de 25 jaar [3] hun stem uitbrengen in de verkiezingen voor de Tweede Kamer. Daarmee werd deze voor het eerst in haar geschiedenis een volksvertegenwoordiging op democratische grondslag [4].
- Op 29 december 1922 trad ook de Grondwetsherziening 1922 in werking, waarbij het algemeen kiesrecht voor mannen én vrouwen werd vastgelegd. Daarmee werd het democratische karakter van ons parlement ook constitutioneel verankerd.

Beantwoording consultatievragen

Bijzondere belang voor Nederland / Thema leent zich voor een munt:

Munten worden geslagen om bijzondere momenten in de geschiedenis te herdenken en het jaar waarin de Nederlandse volksvertegenwoordiging een democratische grondslag kreeg is een belangrijk moment in de geschiedenis van wat wij nu (willen) zijn: een democratische rechtsstaat.

Onderscheid met eerdere thema's

Door de Koninklijke Nederlandse munt is in 2019 aandacht gegeven aan dit thema met de uitgifte van een munt ter herdenking van 100 jaar algemeen kiesrecht (met aan de voorzijde Suze Groeneweg, aan de achterzijde het motto “Ik vier mijn stem”). Maar zoals hierboven uitgelegd: dat toen in de Kieswet vastgelegde algemeen kiesrecht leidde pas in 1922 tot een volksvertegenwoordiging die op basis daarvan was samengesteld. De afkondiging van een recht en de realisatie daarvan hebben beide hun eigen betekenis. Voor de Tweede Kamer was de realisatie van zelfstandige betekenis, omdat zij eerst toen het hele Nederlandse volk ging vertegenwoordigen.

¹ Jeroen de Wildt, “2019: Nederland viert het algemeen kiesrecht (m/v). Hoe een eeuwfeest twee jaar werd opgeschoven, op zoek naar de juiste datum”. In: *Historica, tijdschrift voor gendergeschiedenis*, 2019, nummer 2, pp. 7-11. De hierin uitgerekenede datum van 28 september 1919 werd overgenomen door de voorzitters van Eerste en Tweede Kamer. Zie <https://www.tweedekamer.nl/nieuws/kamernieuws/ik-vier-mijn-stem-feestelijk-afgesloten>

² Er was stemplicht !

³ De Grondwetswijziging van 1922 zou spreken van “een door de wet te bepalen leeftijd, welke niet beneden drie en twintig jaren mag zijn”. Maar tot 1946 bepaalde de Kieswet die leeftijd nog op 25 jaar.

⁴ Het geldt niet helemaal voor de Eerste Kamer, want daarin had in 1922 nog een aantal leden zitting, die waren gekozen op basis van verkiezingen waaraan alleen mannen konden deelnemen. Maar met die aantekening kan wel degelijk worden gesteld dat de Staten-Generaal in 1922 een volksvertegenwoordiging op democratische grondslag werden.